

цього ж відділення ознайомила присутніх з історією виникнення, діяльності й основними експозиціями куточка-музею М.Грушевського при Барському гуманітарно-педагогічному коледжі.

Своєю новизною підходів до вивчення і використання історичної спадщини вченого зацікавила учасників конференції молодий краєзнавець коледжу, викладач історії України *І.В.Харитонова* («Барське староство» – на допомогу історикам-краєзнавцям» й «Уроки віковичного історичного генезису української нації» – праці М.С. Грушевського періоду 1917–1920 рр.»).

Подальша робота науково-практичного форуму проходила в двох секціях – «Історична спадщина М.С. Грушевського» (керівники – д-р іст. наук, доцент, завідувач кафедри історії України Вінницького державного педагогічного університету ім. М.Коцюбинського *І.М.Романюк* і секретар-викладач соціально-економічних дисциплін, зав. куточком-музею вченого Барського гуманітарно-педагогічного коледжу *В.П.Восколуп*. Керівниками другої секції «Маловідомі сторінки життя та діяльності М.Грушевського». Грушевський і Поділля» були канд. іст. наук, заступник директора з науково-методичної роботи БГПК *О.А.Бакалець* та секретар-голова циклової комісії викладачів соціально-економічних дисциплін цього ж коледжу *М.В.Мороз*.

На першій секції було розглянуто проблеми наукової спадщини вченого: зокрема «Нація в позитивістській соціології М.Грушевського» (*С.О.Шамара*), «Творчість М.Грушевського як белетристика» (*М.Чорна, Т.А.Федик, М.О.Желавська*), «Багатомна праця «Історія України-Руси» як важливе джерело для вивчення історії України» (*Т.Килівник*). Аналізу праць М.Грушевського періоду 1917–1920 рр. присвятила свій виступ студентка II курсу, відділення «Мистецтв» Барського гуманітарно-педагогічного коледжу *О.Гапонова*, наукову діяльність вченого висвітлила студентка IV курсу, відділення «Правознавство» БГПК *С.М.Базай*, а М.Грушевському як публіцисту присвятила свій виступ студентка I курсу, відділення «Видавнича справа й редагування» *А.О.Лемпій*.

На другій секції присутні заслухали 4 виступи, котрі охопили переважно маловідомі сторінки життя і діяльності видатного історика (*Б.Романюк, Т.В.Ковальчук, Ю.Гвардіян, М.Чорна*).

На заключному спільному засіданні керівники секцій *І.М.Романюк* та *О.А.Бакалець* підбили підсумки роботи пленарного й секційних засідань, наголосили на необхідності розширення напрямків науково-дослідницької роботи студентів і викладачів вузів I–IV рівнів акредитації з вивчення історичної та літературної спадщини вченого, експозицій куточка-музею, налагодженні листування з його родичами й відомими грушевськознавцями.

Учасники конференції відвідали куточок-музей М.С.Грушевського, виставкову залу коледжу, ознайомилися з історичними місцями Бара.

В.В.Тельвак (Дрогобич), В.П.Педич (Івано-Франківськ), Б.М.Янишин (Київ)

IX МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «КРАКІВ – ЛЬВІВ: КНИГИ, ЧАСОПИСИ, БІБЛІОТЕКИ XIX ТА XX СТОЛІТТЯ»

21–23 листопада 2007 р. у Кракові (Польща) проходила чергова, IX Міжнародна наукова конференція, присвячена дослідженню видавничої, літературної й бібліотечної справи на галицьких землях XIX–XX ст. Цей форум традиційно відбувається з інтервалом у два роки, починаючи з 1986 р. Організатором конференції, як і в попередні рази, виступив Інститут наукової інформації та бібліотекознавства Краківської педагогічної академії імені Комісії національної освіти, котрим керує професор *Г.Косентка*. Роботу форуму від імені академії відкрив проректор із наукової роботи й міжнародної співпраці, професор *Т.Будревич*. Він привітав учасників конференції та підкреслив, що організований форум, який має вже усталені традиції, попри свої безпосередні творчі завдання, відіграє також важливу роль в об'єднанні дослідників різних країн, передусім поляків і українців, для спільного вивчення культури багатонаціональної Галичини XIX й XX ст. Відрадным явищем було названо постійне збільшення кількості учасників конференції, котрі від форуму до форуму представляють усе ширшу географію наукових центрів. На цій конференції кількість їх уперше перевищила сотню – було заявлено доповіді 107 учасників, які представляли провідні польські (Краків, Варшава, Вроцлав, Лодзь, Торунь, Люблін та ін.) та українські (Київ, Львів, Івано-Франківськ, Дрогобич) наукові осередки. Вперше на форумі було представлено Німеччину. З Державної бібліотеки у Берліні для участі в роботі конференції приїхав доктор *Р.Берг*. Із привітальними словами до учасників форуму звернувся також декан гуманістичного факультету, професор *К.Карольчак* і директор Інституту наукової інформації й бібліотекознавства, професор *Г.Косентка*. Робочими мовами конференції традиційно були польська та українська.

На пленарному засіданні було виголошено доповіді професорів *М.Конопки* («Львівський видавничий ринок у перших роках галицької автономії (1861–1870)»), *Г.Гжелли* («Львівські студентські часописи в добу автономії»), *С.Яровецького* («Літературні й культурно-суспільні часописи у Львові в міжвоєнному двадцятилітті»), *С.Чарника* («Львівські часописи та обіг літературних текстів у міжвоєнному окресі»), докторів *У.Пашкевич* («Книжкові знаки власності бібліотек у Львові в XIX і XX ст. Стан та вибрані напрямки пошуку») і *Б.Гури* («Краківські кляшторні бібліотеки у повоєнній літературі»). Особливе зацікавлення присутніх викликала остання доповідь пленарного

засідання, виголошена доктором *Г.Нецем* на тему «Львовіана в збірках Леха Кокочинського – варшавського бібліофіла й колекціонера». Після того як доповідач ознайомив присутніх із біографією останнього і коротко охарактеризував його збирацькі зацікавлення, сам колекціонер відкрив виставку під назвою «Польська преса у Львові зі збірок Леха Кокочинського – варшавського бібліофіла й колекціонера», котра мала значний успіх серед учасників та гостей конференції протягом усіх трьох днів.

Робота форуму традиційно відбувалася в чотирьох секціях: «Книги й видавництва XIX і XX ст.» (керівники секції – професори *М.Конопка* й *Г.Тадеусевич*, доктор габлітований *Д.Кузьміна*), «Бібліотеки XIX та XX ст.» (керівники секції – професори *Р.Яскула* й *М.Підлипчак-Маєрович*), «Преса XIX і XX ст.» (керівники секції – професори *С.Сокул*, *Г.Желла* й *Г.Врона*), «Літературна культура XIX та XX ст.» (керівник секції – професор *К.Войняковський*). Роботу всіх секцій супроводжували змістовні дискусії, котрі нерідко тривали й у кулуарах. Зауважимо, що найбільше учасників зголосилося до роботи в секції «Преса XIX та XX ст.». Це спричинило її поділ на дві підсекції.

Як на попередніх форумах, так і на цьому було заявлено теми доповідей кількох учасників з України. В їхніх виступах показано розвиток вітчизняної видавничої, літературної й бібліотечної справи на галицьких землях, починаючи від другої половини XIX ст., що значно доповнювало презентовану польськими колегами картину. Українські дослідники представляли чотири наукові осередки: Київ (*Б.Янишин*), Львів (*О.Колосовська*, *Р.Самотій*, *О.Мудрик*), Дрогобич (*В.Тельвак*) та Івано-Франківськ (*В.Педич*).

Проведення конференції супроводжували різноманітні культурні акції. Так, закінчення другого дня форуму було позначено презентацією нової книги «*Po co Sienkiewicz? Sienkiewicz a tożsamość narodowa: z kim i przesiwi komu*», котра вийшла під редакцією *Є.Аксера* й *Т.Буїницького*. Презентація, котру проводив останній, викликала жвавий інтерес серед учасників і гостей конференції.

На заключному, пленарному засіданні також було виголошено кілька цікавих доповідей: професорів *М.Підлипчак-Маєрович* («Василіанські бібліотеки львівські та коронної провінції у XVIII ст.») і *Г.Тадеусевич* («Ювілей й посмертні згадки друкарів на сторінках друкарських часописів XIX і початку XX століття»), доктора габлітованого *Г.Врони* («Злочин чи провина» – індекс забронених неперіодичних друків у світлі судових актів Державного архіву в Кракові. Причинок до історії цензури у Галичині зламу XIX та XX століття»), професора *М.Пішньошло* («Щоденна польська преса у Львові в 1918–1919 роках»), доцента *О.Колосовської* («У колі меценату й бібліологічних зацікавлень митрополита Андрія Шептицького»), професора *В.Валецького* («Дослідницький центр польської бібліографії Естрайхерів – традиція і сучасність»), доктора *Б.Камінської-Чубали* та магістра *Д.Вітчак* («Цифрові бібліотеки Кракова й Львова»). Далі було підбито підсумки роботи конференції, зроблено узагальнення і вироблено рекомендації для покращення проведення майбутніх творчих зустрічей.

Закриваючи зібрання, професор *Г.Косентка* відзначила високий науковий рівень доповідей, виголошених на форумі, подякувала його учасникам та запросила їх до участі у наступній ювілейній, X Міжнародній науковій конференції. *Г.Косентка* разом зі своєю українською колегою *О.Колосовською* привідкрили перед присутніми особливості запланованого ювілейного форуму. Десяту конференцію, повідомили вони, буде приурочено до ювілею Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка. Відбудеться вона в 2009 р. При цьому відкриття конференції й перший день її роботи традиційно пройде у стінах педагогічної академії у Кракові, а наступні дні разом із закриттям відбудуться вже у Львові. Сподіваємося, що остання обставина приверне увагу до роботи конференції значно ширшого кола українських дослідників.

В.Л.Зуц (Санкт-Петербург, Російська Федерація)

50 РОКІВ «УКРАЇНСЬКІЙ РАДЯНСЬКІЙ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ»

Уперше завдання підготовки й видання багатотомної Української енциклопедії було поставлено 1927 р. З цією метою створили спеціальне видавництво. За тих складних умов редакційна колегія енциклопедії на чолі з тодішнім наркомом освіти України *М.О.Скрипником*, а потім *В.П.Затонським* не могла виконати своє завдання. Робота над енциклопедією з кінця 1934 р. припинилася.

Після визволення столиці України від німецьких окупантів було створено Головну редакційну колегію на чолі з тодішнім президентом Академії наук України *О.О.Богомольцем*, але фактично до видання енциклопедії вона не приступила. «Українська загальна енциклопедія», видана в трьох томах у 1930–1935 рр. у Львові, Станіславі, Коломиї, хибувала на суб'єктивізм, недостатню достовірність, а подані в ній довідки здебільшого стосувалися відторгнутих тоді від України західноукраїнських земель. «Енциклопедія українознавства» (Мюнхен; Нью-Йорк) та «Українська мала енциклопедія» (Буенос-Айрес), які виходили за кордоном, мали антикомуністичне спрямування і були практично недоступні радянському читачеві.

За постановою керівних органів від 18 грудня 1957 р. видання Української енциклопедії було доручено Академії наук України. При її президії створили науково-редакційну установу – Головну